

HALLIKAISTEN SUKUTUTKIMUSKUULUMISIA

ARI KOLEHMAINEN

SUKU- JA HISTORIAPALVELU MENNEEN JÄLJET

27.7.2024

Erikoisalana sukujen alkuvaiheet ja geneettinen sukututkimus

- ❑ Koulutuspohjana Suomen historian maisteri
- ❑ Sukututkimus harrastuksena vuodesta 1999. Sivutoimisena vuodesta 2014 ja päätoimisena ammattisukututkijana yrityksessä Suku- ja historiapalvelu Menneen jäljet tammikuusta 2018 lähtien
- ❑ Erityisenä tutkimusalueena savolaiset ja savolaisperäiset suvut (Kainuu, Keski-Suomi, Pohjois-Karjala, Pohjanmaa), mutta myös laajemmin itäinen Suomi
- ❑ Eriyisalana isälinjaisten DNA-testien hyödyntäminen perinteisen sukututkimuksen tukena

DNA-testit sukututkimuksessa

Pixabay.

Sukututkimuksessa käytettäviä DNA-testejä on kolmea tyyppiä:

1. Isälinjaiset Y-DNA-testit

-STR-testit eli ns. markkeritestit -> Yleiskuva isälinjasta n. 1000-2000 vuoden tarkkuudella

-SNP-testit (esim. BigY 700) -> Yksityiskohtaista tietoa isälinjasta. Lähempi aikaulottuvuus

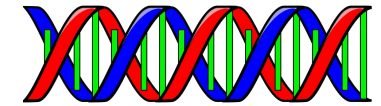
2. Äitilinjaiset mtDNA-testit (karkeampi kuva asutushistoriasta)

3. Serkkutestit eli autosomaaliset DNA-testit

Geneettinen sukututkimus muuttanut sukututkimusta

- Geneettisen sukututkimuksen isälinjaiset DNA-projektit tuoneet sukututkimuksen uudelle tasolle (huom. mtDNA ei pääse samalle tasolle):
 - Hypoteesien varmistukset, vanhojen teorioiden kumoamiset
 - Päästään asiakirjojen taakse
 - Saadaan sukututkimus varmemmalle tasolle
 - Sukujen ja talojen isälinjojen alkuperä ja asutushistoria
- Serkkutestit tuntemattomien isien ja isoisien selvityksessä

Isälinjaisten DNA-testien ulottuvuudet

1. Suvun ja alueen asutushistoriallisen taustan selvittäminen
2. Sukunimien syntyhistorian tutkiminen, jossa löydetään varhaiset kantasuvut ja niistä syntyneet tuoreemmat suvut. Tässä yhteydessä löytyy myös sukujen 'ryppäitä', kun isälinjat yhdistyvät toisiinsa
3. Itäsuomalaisten sukujen nimenmuutoksien tutkiminen ja todistaminen, joka liittyy samalla myös kohtaan 2
4. Uudisasutusliikkeen tutkiminen, kun voidaan todistaa eri puolelta Suomea löytyviä linjoja esim. savolaisten jälkeläislinjoiksi. Samalla voidaan löytää myös varsinaista savolaisekspansion kautta varhaisempia muuttajalinjoja
5. Sukujen sisäisen puun rakenteen selvittäminen. Tässä yhteydessä voidaan ensiksikin osoittaa haarautumiset ennen asiakirja-aikaa ja toisaalta saada paikattua asiakirjojen aukkoa 1500-1600-luvuilta
6. Yllätyksien ja sukumysteerien selvittäminen. DNA-testit voivat tuoda yllätyksiä ja biologinen linja onkin jotain muuta, mitä asiakirjat osoittavat. Toisaalta suvun alkuperästä voi löytyä muunkinlainen yllätys, jota asiakirjoista ei koskaan olisi saanut selville

Y-DNA muuttaa sukujen alkuhistoriaa

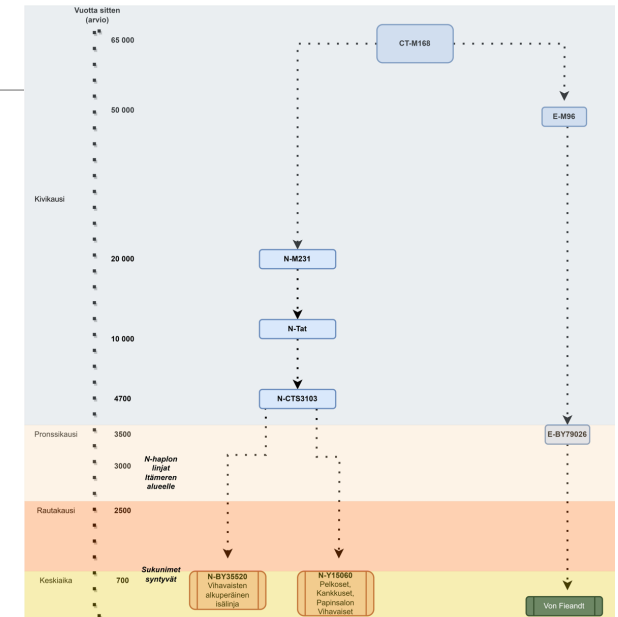
- ❑ Mitä enemmän isälinjaisia tuloksia saadaan koko Suomesta, ja toki myös Suomen naapurimaistakin, tukee tämä sukututkimusta merkittävästi
- ❑ Sukujen alkuhistorioiden tutkimus on perustunut monilta osin arvauksiin ja ”toivotaan toivotaan” – teoretisointiin
- ❑ Y-DNA muuttaa kuvaa itäsuomalaisessa käsityksessä sukujen ja länsisuomalaisessa käsityksessä talojen isälinjojen alkuvaiheista
- ❑ Tärkeää olisi saada testattua kaikki alueiden testaamattomat suvut ja talojen linjat -> voidaan hahmottaa seudun asutushistorian taustaa ja saada tietoa sukujen ja talojen asuttajien alkuperästä ja yhteyksistä

Abraham Ortelius, 1570.

Sukututkimus ennen ja jälkeen DNA-testien

- ❑ Ennen DNA-testejä asiakirjoista tehtyjä teorioita sukujen alkuperästä, sukuhaarojen yhteyksistä tai sukujuontojen paikkansapitävyydestä ei voinut millään varmistaa
- ❑ Sukututkimus jäi leijumaan ilmaan varmistamattomana
- ❑ DNA-testit eivät ole suora oikotie onneen, perinteistä sukututkimusta tarvitaan edelleen yhtä paljon, eikä DNA:kaan kaikkea kerro, mutta ne ovat äärimmäisen merkittävä askel sukututkimuksen rintamalla

Hallikaisten isälinjan DNA

- ❑ Hallikaiset kuuluvat itäisen N-haploryhmän ns. eteläkarjalaiseen haaraan, joka on tyypillinen myös sukunimen varhaiselle esiintymiselle (Suur-Jääsken pitäjä)
- ❑ Isälinja on tullut Itämeren alueelle todennäköisesti n. 2800 vuotta sitten. Leviämiskeskus on ollut luultavasti Sisä-Suomessa ennen ajanlaskun alkua. Isälinja on tullut Etelä-Karjalaan ehkä ajanlaskun alun jälkeläisinä vuosisatoina
- ❑ Hallikaisille lähimmät muut suvut ovat myös Etelä-Karjalasta tai Kannakselta lähtöisin
- ❑ Y-DNA-tulokset kytkevät Hallikaiset selkeästi Jääsken sukuihin, joka varmistaa myös Kaavin Hallikaisten alkuperän, joskaan suora muutto Jääskestä Kaaville isovihan aikana ei näytä todennäköiseltä

N-BY22098
BY22099
FGC79372
FGC79373
FGC79383
Y55285

n. 917
Jääski

N-BY31687
BY31688

N-BY31690
BY31689
FGC79375
FT98941

n. 1297
Jääski

N-FT204477
FT204704
FT204921
FT205121
FT213939

N-FTE39621
FT224763
FTE39746
FTE40465
Z29618

n. 1584

N-BY92192
FT307108

Private Variants
Average: 2

N-FGC79377
BY170799
FGC79376
FGC79384
Y146259

Private Variants
Average: 2

Private Variants
Average: 4

N-FT383018
FT382638
FT382756

Private Variants
Average: 2

N-FT204635

Private Variants
Average: 5

Private Variants
Average: 3

Private Variants
Average: 5

N-BY92192

Countries 2
+ ?
1 2

DNA Matches 2
Hallikainen
Suokas

N-FGC79377

Countries 1
+

DNA Matches 2
Parssinen
Inkinen

N-BY31690

Countries 2
+

DNA Matches 5
Johnson
Jonsson
Eriksson
Salonen
M. Kaihlajärvi

N-FT383018

Countries 2
+ ?
1 1

DNA Matches 2
Ollikainen
Ollikainen

N-FT204635

Countries 2
+ ?
1 1

DNA Matches 2
Ollikainen
Ollikainen

N-FT204477

Countries 1
+

DNA Matches 5
Ollikainen
Ollikainen
Ollikainen
Ollikainen
Ollikainen

N-FTE39621

Countries 2
+

DNA Matches 2
Y. Husu
Ponno

Hallikaisten suku

- ❑ Hallikaisten lähtöpaikkana voitaneen pitää Imatran Hallikkalan kylää, joka sijaitsee lähellä itärajaa, mutta Hallikkala jäi sotien jälkeen juuri rajan tälle puolelle
 - ❑ Isälinjaisten DNA-testien perusteella kaikki varhaiset Hallikaiset ovat samaa alkujuurta. Hallikaisista on testattu toistaiseksi valmiit tulokset vain Rautjärven ja Kaavin sukuhaaroista
 - ❑ Rautjärven Hallikaiset alkavat Rautjärven Hynnilään isovihan aikana muuttaneesta Heikki Paavonpoika Hallikaisesta (s. 1681). Hän ei ole suoraan lähtöisin Jääsken Hallikkalasta, jossa ei ole yhtään Paavo Hallikaista. On otettava huomioon, että tuohon aikaan seutu sai myös savolaisia tulokkaita, vaikka Hallikaisia asui lähempänäkin
-

Hallikaisten varhaiset kantatalot

- ❑ Hallikaisten vahvin keskittymä on Jääsken suurpitäjässä 1540-luvulla. Myöhemmän Imatran Hallikkala voisi olla koko suvun kantakoti. Hallikaisia esiintyy myös muutamalla muulla kylällä Jääskessä eli Kirvussa ja Korpijärvellä
- ❑ Savossa Hallikaisten kantatalot ovat Joroisissa, toinen Kaitaisten kylässä ja toinen Kerisalossa. Nilsiän Hallikaiset lienevät näiden jälkeläisiä ja mieslinja on etsinnässä (DNA-testi valmiina)

Kaavin Hallikaisten alkuperä

- ❑ Hallikaiset ilmestyvät Kaavin veroluetteloihin vasta Uudenkaupungin rauhan (1721) ja isovihan jälkeen. Kaavi kuului Liperiin ja Liperi oli osa Käkisalmen lääniä. Verotusluettelot puuttuvat siten vuosien 1697-1720 väliltä. Vuonna 1696 ja aiemmin Hallikaisia ei esiinny Kaavin kylissä, mutta kylläkin Suur-Liperissä myöhemmän Outokummun puolella (tämä selvityksen alla)
- ❑ Varhaisin Hallikainen Kaavilla on Perttu, joka on kuollut jo ennen haudattujen luettelon alkua eli ennen vuotta 1720. Pertun vaimo on Silja Kosunen, joka vaikuttaa paikalliselta. On siten luultavaa, että Perttu on jo avioitunut Kaavilla
- ❑ Voitaisiin olettaa Pertun tulleen Kaavilla vuoden 1696 jälkeen, mutta kuitenkin varsin pian, sillä hänen vanhimmat poikansa ovat syntyneet aivan 1700-luvun alussa. Pertun patronyymi ei tule ilmi, kun hänestä ei edes suoraa asiakirjamerkintääkään ole, vain leskensä kuolema

Mistä Hallikaiset tulivat Kaaville?

- ❑ Kun Hallikaisia ei löytynyt kaavin varhaisimmista asiakirjoista, kävin läpi lähimmän Hallikais-alueen eli Kuopion (Vehmersalmen) Mietttilän Hallikaiset. Etunimeltään ja muutenkaan Mietttilän Hallikaiset eivät sovi Kaavin Hallikaisten alkuperäksi, koska ketään sopivasti katoavia ei asiakirjoista löytynyt
- ❑ Imatran Hallikkalassa oli 1700-luvun verotusluetteloissa myös Perttu, mutta hän näyttää jääneen Jääskeen ja vaimokin on eri niminen kuin Kaavin Pertulla
- ❑ Seurasin Hallikkalan veroluettelot läpi, mutta sopivaa Perttua ei henkikirjojen aikana tullut vastaan. Kylläkin jo vuonna 1630 karkasi Perttu Pekanpoika Hallikainen Jääskeestä sotaväenotosta käkisalmen lääniin. Tämä Perttu Pekanpoika Hallikainen voisi olla Kaavin Hallikaisten esi-isä, mutta välistä ennen noin 1670-80 syntynyttä Perttua puuttuisi pari sukupolvea
- ❑ Outokummun Varislahdella 1640-luvulla Risto Hallikainen, voisiko olla puuttuva linkki?

Hallikaisten tutkimustilanne

- ❑ Etsinnässä DNA-testattavat Imatran Hallikkalan haarasta (Hallikas) ja Nilsin Hallikaisista
 - ❑ Tutkimus on myöhästynyt suunnitellusta muiden aiemmin sovittujen töiden jonojen vuoksi
 - ❑ Tämän tutkimuksen tavoitteena selvittää Imatran ja Nilsin haarojen yhteydet Kaavin Hallikaisiin ja siten tarkentaa Kaavin Hallikaisten alkujuuria
-

Savon DNA-projekti

- Käynnissä DNA-projekti Etelä-Savon sukujen alkuperistä ja yhteyksistä. BigY-näytteitä reilun 4 kk aikana yli 210 kpl
- DNA-projekti voi toimia edelläkävijänä, jotta vastaavia saadaan laajemminkin Suomessa
- Käytetään tarkkaa isälinjaista testiä Big Y-700 (FamilyTreeDNA)
- Tavoitteet ja kysymykset:
 - Mistä suunnilta aluetta on asutettu?
 - Sukujen keskinäiset yhteydet
 - Eroja lähipitäjien välille
 - Sukujen synty: vanhat kantasuvut ja niistä syntyneet alasuvut
 - Myöhemmin muualta tulleet suvut ja niiden tausta

Savon DNA-projekti: mikä ja miksi

- ❑ Vapaaehtoinen oma projektini -> Savon sukujen taustan ja Savon asutushistorian selvittäminen
- ❑ Tavoitteena raivata tietä: vastaavia koko Suomeen (vrt. Kymenlaakso projekti)
- ❑ DNA-testit ovat tuoneet työkalun, jolla voidaan selvittää asioita, joita ei voinut ennen kuvitellakaan
- ❑ Asiakirjojen rajat eivät ole enää sukututkimuksen rajat -> DNA-testit siirtäneet rajoja paljon kauemmas
- ❑ Tavoitteena saada kirjallinen julkaisu tulevaisuudessa: ”Savon sukujen käsikirja” -> vaatii kustantajaa
- ❑ Testit ovat omarahoitteisia -> jokainen testattava saa tulokset omaan käyttöön ja ne hyödyttävät projektin kautta yleistä suku- ja asutushistorian tutkimusta

Yhteystiedot

Ari Kolehmainen

Suku- ja historiapalvelu Menneen jäljet

puh. 040 8306457

kolehmainen.ari@gmail.com

www.menneenjaljet.fi